

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 214/2018-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Kaščákom, Horná 35, Banská Bystrica, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 202/2014 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 541/2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2018 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „žalobca“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Kaščákom, Horná 35, Banská Bystrica, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 202/2014 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 541/2016 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom napadnutého konania vedeného okresným súdom v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanému domáhal zaplata sumy 1 442,76 € s príslušenstvom oproti vráteniu záruční a zaplata zmluvnej pokuty v sume 84,95 € a náhrady trov konania. Okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 202/2014 z 26. marca 2015 (ďalej len „uznesenie z 26. marca 2015“) konanie zastavil a rozhodol, že žiadny z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesenie okresného súdu z 26. marca 2015 *„zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie“*.

Po úprave petitu žaloby z 27. júna 2016 sa sťažovateľ domáhal vydania rozsudku, ktorým by bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sumu 2 596,96 € s príslušenstvom oproti vráteniu záruční. V sťažnosti uvádza, že na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 8. júla 2016, *„po hlasitom verbálnom nátlaku konajúceho sudcu... ponúkanú sumu od žalovaného prevzal, na základe čoho žalobca svoju žalobu vzal v tejto časti späť a súd vydal rozsudok č. k. 11 C/202/2014-152 zo dňa 08. 07. 2016, ktorým konanie v tejto časti zastavil a zamietol žalobu žalobcu o vrátenie vzájomných plnení po jeho odstúpení od zmluvy“*.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že *«Okresný súd v bodoch 32. až 36. odôvodnenia svojho rozsudku považoval za preukázané, že žalovaný žalobcovi zaplatil celú sumu 2.596,96 € (dňa 08. 07. 2016 po začatí konania, ktoré začalo dňa 23. 11. 2014), aj keď žalobca doteraz zárubne a dodaný materiál nevrátil. Je síce pravdou, že žalovaný si bez súhlasu žalobcu ponechal v jeho byte osadené zárubne a žalobca sa domáhal ich vypratania, a to aj formou „vrátenia vzájomných plnení“, čo však nič nemení na skutočnosti, že žalobca od žalovaného zárubne ani žiaden materiál nikdy neprevzal, žalovaný ho nikdy, tak ako to mal podľa zmluvy o dielo urobiť, na odovzdanie a prevzatie žiadnych vecí nevyzval a nikdy*

žalobcovi žiadne zárubne ani žiaden materiál neodovzdal, preto žalobca nemal čo žalovanému vracať. Žalovaný sa podľa názoru okresného súdu nemohol dovedy dostať do omeškania s plnením svojho peňažného dlhu, lebo podľa názoru okresného súdu sa žiaden z účastníkov zmluvného vzťahu totiž nemôže domáhať vrátenia poskytnutého plnenia bez toho, aby sám vrátil plnenie, ktoré prijal a preto žalobu v časti žalovaných úrokov z omeškania zamietol, keď žalobca ani jeho zástupca po čiastočnom späťvzatí žaloby neupravili navrhovaný petit rozsudku.».

O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 202/2014 z 8. júla 2016 vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, a vo výroku o náhrade trov konania rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 14 Co 541/2016 z 31. októbra 2017 tak, že rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti potvrdil ako vecne správny a žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 202/2014 z 8. júla 2016 výslovne uviedol, že žalovaného vyzval, aby si odpratal z jeho bytu v Banskej Bystrici zárubne, ktoré si v ňom bez právneho dôvodu ponechal, čiže *„žalovaného vyzýval na vypratanie svojho bytu z titulu vecnoprávnej ochrany svojho vlastníckeho práva a nie z titulu zaniknutého záväzkového vzťahu... Podľa odôvodnenia krajského súdu si žalovaný mal zárubne prevziať od žalobcu, čo nie je pravda...“*.

Krajský súd podľa sťažovateľa nesprávne právne posúdil splnenie „povinnosti“ z jeho strany ako žalobcu, keď uviedol, že *„aj keď žalobca vyzval žalovaného na prevzatie zárubní (ktoré od neho nikdy neprevzal) namontovaných v jeho byte, tak z jeho e-mailovej komunikácie nevyplýva, že by bol určený konkrétny termín, v ktorom si mal žalovaný svoju povinnosť splniť [povinnosť žalobcu by ale vznikla len vtedy, keď by sa bol žalovaný vrátenia svojho plnenia (pokiaľ by bol nejaké v rámci plnenia predmetu uzavretej zmluvy žalobcovi poskytol) domáhal]. Z právneho názoru krajského súdu vyplýva, že ak by sa žalovaný – zhotoviteľ vôbec nedomáhal svojho plnenia (napr. len nepatrnej hodnoty), ak nejaké poskytol, žalobca by nikdy nemohol byť úspešný v spore o vrátenie ním poskytnutého plnenia (napr. ceny veľkého rozsahu).“*.

Sťažovateľ považuje názor krajského súdu, podľa ktorého „*keď žalobca neuviedol konkrétny termín, v ktorom by umožnil žalovanému odborné odmontovanie zárubní z jeho bytu, tak nemôže hovoriť o tom, že by si on bol svoju povinnosť vo vzťahu k žalovanému splnil a potom sa ani žalovaný nemohol dostať do omeškania s finančným plnením, pretože povinnosti tak žalobcu, ako aj žalovaného, boli vzájomne podmienené*“, za svojvoľný a neudržateľný.

Podľa jeho názoru je takýto záver krajského súdu nelogický, svojvoľný a neudržateľný, keďže „*v tomto prípade by išlo o záväzkové právo žalovaného na vrátenie ním poskytnutého plnenia (ak by bol nejaké poskytol) a nie povinnosť žalovaného, ktorému by zodpovedala, pokiaľ by si žalovaný svoje právo (ak by ho mal) úspešne uplatnil, povinnosť žalobcu prijaté plnenie (ak by bol nejaké prijal) vrátiť žalovanému. Každému právu (oprávneniu) veriteľa zo záväzkového vzťahu zodpovedá povinnosť dlžníka, avšak právo nemožno zamieňať s povinnosťou. Svojho práva sa má a môže domáhať len každý sám. Žalobca sa vrátenia ním poskytnutého plnenia od žalovaného aktívne domáha. V súdnej veci žalovaný zo zmluvy o dielo žalobcovi nič neplnil a preto mu žalobca nemal čo vracať. Žalobca – spotrebiteľ sa podanou žalobou domáhal splnenia záväzku žalovaného – podnikateľa na vrátenie zaplatenej mu kúpnej ceny. Krajský súd, hoci sám konštatuje, že žalobca bol ochotný, čiže pripravený, zárubne vydať (aj keď ich nikdy neprevzal a domáhal sa ochrany svojho vlastníckeho práva k svojmu bytu tým, že vyzýval žalovaného na ich odpratanie), vec nesprávne právne posúdil, dopustil sa omylu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, použil iné ustanovenia občianskeho zákonníka ako správne mal použiť a aplikované ustanovenia nesprávne vyložil a zo skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery.*“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní, rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 202/2014 z 8. júla 2016 a rozsudok krajského

súdu sp. zn. 14 Co 541/2016 z 31. októbra 2017 zruší a prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 12 800 €, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných

súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 202/2014 z 8. júla 2016 a proti postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní

Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že sťažovateľ podal okresnému súdu 21. februára 2018 proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 14 Co 541/2016 z 31. októbra 2017 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, dovolanie. Okresný súd v súčasnosti zabezpečuje procesné úkony súvisiace s podaným dovolaním.

Vzhľadom na zistené skutočnosti pri posudzovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal taktiež z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu za predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013).

Ústavný súd pripomína, že aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa v jeho rozhodovacej činnosti ustálil právny názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti

vo svojej judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04 alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní uplatnením zásady *ratione temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2018